

Reactie op Archiefbesluit 20XX

Namens de archivaris en archiefinspecteurs van het Noord-Hollands Archief.

Vraag 1: De procedures met betrekking tot waardering en selectie zijn gewijzigd. Zijn de procedures, rollen en verantwoordelijkheden duidelijk?

Vraag 2: De regels ten aanzien van vervanging, conversie en migratie zijn aangepast. Het doel was het wegnemen van administratieve lasten. Wat vindt u van de huidige opzet? Is deze duidelijk genoeg?)

Vraag 3: Hoofdstuk 5 geeft regels ten aanzien van overbrenging en de voorwaarden voor uitzonderingen daarop (opschorting en ontheffing). Zijn deze eisen voldoende duidelijk? Is er een goede balans gevonden tussen enerzijds ruimte bieden voor situaties waarbij reguliere overbrenging na 10 jaar niet kan en anderzijds het borgen van de duurzame toegankelijkheid en de informatiepositie van de burger?

Artikel 4.1 Vernietiging (geeft tevens antwoord op vraag 1)

Lid 3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op categorieën documenten waarvan in het selectiebesluit is bepaald dat zij op elk moment kunnen worden vernietigd.

Voor welke documenten geldt dat zij in aanmerking komen als categorie waarvan is bepaald dat zij op elk moment te vernietigen zijn? Hier worden geen beperkingen of voorwaarden aan gesteld. De formulering in de wettekst en de specificering in de Nota van Wijzigingen zijn te breed en voor interpretatie vatbaar om het risico af te dekken, dat informatie wordt vernietigd die hier niet voor in aanmerking komt. In het Archiefbesluit is dit niet nader gespecificeerd en worden geen voorbeelden genoemd. Dit is potentieel niet transparant, wanneer er geen afbakening is voor welke documenten kunnen worden vernietigd zonder vastgestelde procedure of verklaring.

Artikel 4.2 Vervanging (geeft tevens antwoord op vraag 2)

In de toelichting (p. 13) staat: Alleen voor als blijvend te bewaren gewaardeerde analoge documenten moet men bij vervanging vooraf de archivaris om advies vragen. Dit is bedoeld om de archivaris de kans te geven de erfgoedwaarde van papieren originelen te beoordelen en zo nodig vernietiging door vervanging hiervan te voorkomen. In principe wordt het advies opgevolgd, bij afwijking moet het verantwoordelijke overheidsorgaan deze beslissing motiveren.

Waarom wordt de archivaris enkel om advies gevraagd als het om de vervanging van blijvend te bewaren documenten gaat? Het is aan te raden de archivaris altijd om advies te vragen.

Het is aan te raden het advies van de archivaris bindend te maken.

Artikel 5.3 Overbrenging zonder verplaatsing naar een archiefdienst *(geeft tevens antwoord op de vraag 3)*

Het is goed dat dit alleen kan met goedkeuring van de archivaris, want dit artikel lijkt lastig uit te voeren in de praktijk. Waarom deze optie wanneer er ook de optie is tot opschorting en ontheffing?

Artikel 5.6 Adequate voorziening bij ontheffing (1) *(geeft tevens antwoord op de vraag 3)*

Lid 1. Het verantwoordelijke overheidsorgaan draagt er zorg voor dat:

a. de verzameling documenten waarvoor ontheffing is verleend, voor eenieder openbaar en gratis toegankelijk is;

b. een overzicht en beschrijvende metadata van de documenten waarvoor ontheffing is verleend openbaar beschikbaar worden gesteld;

In de toelichting wordt gesteld dat het streven is dat *“De burger mag er niet op achteruitgaan in vergelijking met de situatie als de documenten wel zouden zijn overgebracht.”* (p. 30), echter blijven de openbaarheidsregimes van vóór overbrenging onverkort gelden (p. 30). Het Archiefbesluit bevat weliswaar regels over beschikbaarstelling van documenten waarvoor ontheffing tot overbrenging is verleend, waardoor de burger geen verschil zou moeten ervaren, maar aangezien de openbaarheidsregimes van vóór overbrenging blijven gelden, is de kans groot dat de burger wel achteruitgang zal merken in de mate van openbaarheid. Dit omdat bijvoorbeeld de Woo meer beperkingsgronden kent dan de Archiefwet.

Artikel 5.6 Adequate voorziening bij ontheffing (2) *(geeft tevens antwoord op de vraag 3)*

De (gewijzigde) concept-Archiefwet kent ook de mogelijkheid om een ontheffing in te trekken. Deze mogelijkheid wordt niet nader uitgelegd in het Archiefbesluit.

Aangezien de ontheffing (periodiek?) zal moeten worden getoetst om te beoordelen of nog aan de voorwaarden wordt voldaan, wat is het verschil t.o.v. de opschorting, waarbij een periodieke toetsing reeds is ingeregeld?

Artikel 6.2 Verstrekken van kopieën van documenten die persoonsgegevens bevatten

Toegang tot beperkt openbare documenten die persoonsgegevens bevatten, wordt alleen verleend onder de voorwaarde dat door of vanwege de verzoeker geen kopieën worden gemaakt, tenzij:

[...]d. het verzoek betrekking heeft op onderzoek naar genocide, misdrijven tegen de menselijkheid, of oorlogsmisdrijven, die gedurende de Tweede Wereldoorlog heeft of hebben plaatsgevonden

Het expliciete verbod op het verstrekken van kopieën van documenten die beperkt openbaar zijn is nieuw in het Archiefbesluit. Waarom is ervoor gekozen dit verbod expliciet op te nemen?

Het opnemen van een expliciet verbod is, ondanks dat een aantal uitzonderingsgronden is opgenomen, een verslechtering van de openbaarheid van archieven.

De specificatie dat het alleen genocide, misdrijven tegen de menselijkheid of oorlogsmisdrijven gedurende de Tweede Wereldoorlog betreft, is zeer beperkend. Hoe zit het bijvoorbeeld met de politionele acties / Bersiap-periode of Srebrenica en voor andere historische gebeurtenissen? Door de uitzonderingsgrond alleen te laten gelden voor de Tweede Wereldoorlog wordt historisch onderzoek over andere beladen periodes voor lange tijd gesaboteerd, aangezien het Archiefbesluit vermoedelijk nog vele jaren geldig zal zijn. Je sluit hierdoor het onderzoek naar andere historische gebeurtenissen voor lange tijd uit.

Daarnaast zullen, naar verwachting, veel openbaarheidsbeperkingen die nu gelden voor archief dat betrekking heeft op de Tweede Wereldoorlog op korte termijn vervallen. Deze uitzonderingsgrond zal daarom in verloop van tijd steeds minder van toepassing zijn.